

Sygn. akt IV CSK 99/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z powództwa H.D.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 kwietnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 kwietnia 2005 r., sygn. akt [...],

- I. **uchyla zaskarżony wyrok oraz zmienia wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 września 2004 r., w punkcie 1. w ten sposób, że zasądzoną nim kwotę 100 tysięcy zł podwyższa do kwoty 150 000 (sto pięćdziesiąt tysięcy) zł oraz w punkcie 4. w ten sposób, że znosi pomiędzy**

- stronami koszty postępowania za pierwszą instancję, a poza tym apelację oddala;**
- II. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części;**
- III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2000 (dwa tysiące) zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2005r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki H.D. od wyroku Sądu Okręgowego w K., w części oddalającej powództwo co do kwoty 80 tysięcy zł z dochodzonego przez nią zadośćuczynienia; Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo skierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie [...], zasądzając na rzecz powódki kwotę 100 tysięcy zł tytułem zadośćuczynienia oraz ustalając odpowiedzialność pozwanego na przyszłość „za skutki jakie mogą wyniknąć z tytułu zakażenia powódki”.

Aprobując w całości ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny oparł wyrok na następujących podstawach. Pozwany ponosi odpowiedzialność za doznane przez, liczącą 53 lata, powódkę przewlekłe zapalenie wątroby typu C; sukcesywna degeneracja tkanki wątrobowej doprowadziła do pozapalnej marskości wątroby. Aktywność procesu zapalnego jest duża i nie uległ on zahamowaniu pomimo podjętych działań leczniczych. Choroba ma charakter przewlekły i postępujący, czyniąc nieodwracalne szkody w wątrobie i całym organizmie powódki. Powódka obciążona jest ryzykiem nowotworu wątroby, który statystycznie ujawnia się u około 5% osób zarażonych wirusem HCV. Stały uszczerbek jej zdrowia wynosi 70%.

Powódka musi pozostawać pod opieką specjalistycznej przychodni lekarskiej, poddawać się badaniom diagnostycznym, stosować leki przeciwbólowe i odpowiednią dietę. Powódka doznaje wielu cierpień, skutkami choroby są między

innymi silne bóle jamy brzusznej, bóle i obrzęki stawów, zaburzenia w krzepnięciu krwi i ogólne obniżenie sprawności organizmu. Ujawnienie się choroby stanowiło dla powódki silny wstrząs psychiczny, obecnie towarzyszy jej lęk o zdrowie i życie. Uwzględniając wymienione okoliczności Sąd pierwszej instancji uznał, że kwota 100 tysięcy zł jest adekwatna do doznanej przez powódkę krzywdy, a także do stosunków majątkowych panujących w społeczeństwie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że stanowiący podstawę roszczenia powódki art. 445 § 1 k.c. nie wymienia kryteriów decydujących o wysokości zadośćuczynienia; jako kryteria przyjmowane w judykaturze i doktrynie, Sąd wskazał: rodzaj naruszonego dobra, zakres i rodzaj rozstroju zdrowia, skutki, czasokres cierpień, wiek pokrzywdzonego, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych, rokowania na przyszłość, stopień winy sprawcy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia wszystkie te kryteria zostały rozważone, i żadnej z przesłanek nie pominięto. Sąd Apelacyjny ocenił, że zadośćuczynienie w kwocie 100 tysięcy zł jest stosunkowo wysokie i odpowiednie do rozmiaru krzywdy powódki oraz realizuje cel kompensacyjny, mając znaczny walor ekonomiczny.

Skargę kasacyjną od tego wyroku powódka oparła na podstawie naruszenia prawa materialnego – art. 445 k.c., polegającego na jego błędnym zastosowaniu „przez zasądzenie na rzecz powódki nieodpowiedniego zadośćuczynienia”. Wskazując na wątpliwości, jakie wywołuje pojęcie „odpowiedniej sumy” w rozumieniu art. 445 § 1 k.p.c., skarżąca zarzuciła Sądowi, że nie uwzględnił wszystkich okoliczności istotnych dla ustalenia odpowiedniego zadośćuczynienia; do okoliczności tych skarżąca zaliczyła: dynamiczny rozwój choroby, ryzyko krańcowej niewydolności wątroby i całego organizmu wskutek nowotworu, oszpecenie, powodujące utrudnienia w życiu codziennym przewlekłe bóle stawów i pleców oraz silne dolegliwości psychiczne, przejawiające się w apatii i depresji. W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu ewentualnie o uchylenie tego wyroku i zasądzenie dodatkowo na rzecz powódki z tytułu zadośćuczynienia kwoty 80 tysięcy zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powódka pierwotnie wyodrębniała w ramach dochodzonej kwoty z tytułu uszczerbku zdrowia i cierpień z nim związanych, pojęcia odszkodowania i zadośćuczynienia, choć niewątpliwie chodziło o „składniki” doznanej krzywdy stanowiącej podstawę roszczenia o zadośćuczynienie przewidzianego w art. 445 § 1 k.c. Już jednolicie jako roszczenie o zadośćuczynienie określiła to roszczenie powódka w apelacji, i tak też – prawidłowo – zostało przez Sąd Apelacyjny potraktowane żądanie podwyższenia zasądzonej z tego tytułu kwoty o 80 tysięcy zł.

Na podstawie art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym wypadku odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi. Sąd dysponuje w takim wypadku większym zakresem swobody, niż przy ustalaniu szkody majątkowej i sumy potrzebnej do jej naprawienia. Nie oznacza to jednak, by ocena sądu nie poddawała się weryfikacji pod kątem jej zgodności z dyspozycją art. 445 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny trafnie zaakcentował kompensacyjny charakter zadośćuczynienia oraz prawidłowo przywołał wypracowane przez orzecznictwo i doktrynę ogólne kryteria istotne przy ustalaniu „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia, takie jak rodzaj naruszonego dobra, zakres i rodzaj rozstroju zdrowia, czas trwania cierpień, wiek pokrzywdzonego, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych, rokowania na przyszłość, stopień winy sprawcy.

Te przytoczone przez Sąd przesłanki mają jednak tylko walor ogólny i mogą być powołane w uzasadnieniu każdego orzeczenia w przedmiocie zadośćuczynienia. Rozstrzygające znaczenie w danej sprawie mają natomiast dopiero konkretne okoliczności, dotyczące osoby poszkodowanej. Jedynie rozważenie zindywidualizowanych przesłanek stanowi wartościową podstawę określenia „odpowiedniego” w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynienia. Poprzestanie na przytoczeniu ogólnych kryteriów, bez wypełnienia ich treścią wynikającą z konkretnych okoliczności, pozwala na postawienie skutecznego zarzutu naruszenia art. 445 § 1 k.c., będącego wynikiem nie uwzględnienia istotnych przesłanek określenia odpowiedniego zadośćuczynienia. Ma to miejsce

nie tylko w wypadku pominięcia ogólnie uznawanych kryteriów ustalania zadośćuczynienia, ale także wówczas, gdy – jak w sprawie niniejszej – dochodzi do dysonansu pomiędzy poprawnie sformułowanymi przesłankami w ujęciu ogólnym (uniwersalnym), a zindywidualizowanymi przesłankami, dotyczącymi sytuacji konkretnej osoby pokrzywdzonej.

Ustalone w sprawie niniejszej konkretne okoliczności, obrazujące rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę, nie zostały dostatecznie uwzględnione i rozważone przez Sąd, co doprowadziło do wadliwej oceny „odpowiedniej sumy” zadośćuczynienia. Ustalenia te obejmują określone przez Sąd cierpienia i dolegliwości, na wstępie syntetycznie przytoczone. Co jednak najistotniejsze, i niedostatecznie rozważone przez Sąd, powódka doznała rozstroju zdrowia w rozmiarze, który w języku potocznym określa się mianem „zrujnowania zdrowia”, o czym dostatecznie świadczy 70-procentowy uszczerbek zdrowia i nieuleczalna marskość wątroby. Jak ponadto ustalono, choroba ma charakter postępujący, bez rokowań pozytywnych, a stan powódki obciążony jest ryzykiem powstania nowotworu wątroby. Powódka, niezależnie od doznawanych permanentnie określonych cierpień, ma świadomość zagrożenia życia, destrukcyjnie wpływającą na jej stan psychiczny i fizyczny, zarówno obecnie jak i w przyszłości.

Wskazane konkretne okoliczności wypełniają w odniesieniu do powódki ogólne kryteria rodzaju i zakresu rozstroju zdrowia, jego skutków, intensywności negatywnych doznań fizycznych i psychicznych oraz rokowań na przyszłość. Przy ich uwzględnieniu, określona przez Sąd kwota zadośćuczynienia nie mogła być uznana za odpowiednią w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. Czyniło to usprawiedliwionym zarzut naruszenia tego przepisu i uzasadniało podwyższenie zadośćuczynienia należnego powódce do kwoty 150 tysięcy zł, która – z omówionych względów - pozostaje w zgodzie z pojęciem „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł jak w sentencji.